

ОБСЯГ І ЗМІСТ МЕХАНІЗМУ ЗДІЙСНЕННЯ АВТОРСЬКИХ ПРАВ НА ЧАСТИНУ ТВОРУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ ВИМІРИ**THE SCOPE AND CONTENT OF THE MECHANISM FOR EXERCISING COPYRIGHT OVER A PART OF A WORK: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS**

Шендрюк І.С.,
аспірантка кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції
Національний університет «Одеська юридична академія»

У статті досліджено механізм здійснення особистих немайнових та майнових авторських прав на частину твору. Здійснено огляд доктринальних підходів вітчизняних та зарубіжних науковців щодо співвідношення понять «здійснення», «використання» та «розпорядження» авторськими правами. Сформовано авторську дефініцію поняття «механізм здійснення авторських прав та охоронюваних законом інтересів». Також автор ставить питання щодо онтологічного розуміння твору не як речі у цивільно-правовому розумінні, а як однієї із можливих форм відображення динамічної інтелектуальної творчої діяльності, котра лише одномоментно, у знятому вигляді, об'єктивізована на папері, полотні чи екрані комп'ютера, однак ніщо не заважає автору у будь-який час продовжити рух мисленнєвої роботи у формі інтелектуальної творчості і, як наслідок, розвинути твір, котрий до того часу вважався відносно завершеним. Значна увага приділена питанням договірної регулювання прав на частину твору, зокрема запропоновано закріпити в законодавстві як обов'язкову умову для укладення договорів, спрямованих на здійснення авторських прав на частини творів, зазначення: а) конкретного твору, його розділу чи глави, у творчому зв'язку із яким правонабувач бажає асоціювати частину твору; б) темпоральну прив'язку частини твору; в) за можливості детальний опис частини твору як сукупності оригінальних, вирізняльних характеристик.

Обґрунтовано, що здійснення прав на частину твору охоплює не лише права на комплекс дій із використання та розпорядження правами, але також і правомочності на продовження процесу їх інтелектуального творчого доопрацювання, переробки, вирішення питань, чи вводить частину твору у межі правового поля, та який не лише специфічний, але і загальний, і спеціальний правові статуси надавати такому об'єкту авторських прав. До того ж, в контексті авторських правовідносин категорія «здійснення» може мати прояв у створенні нового твору в результаті творчої переробки оригінальної частини композиції.

Ключові слова: частина твору, механізм здійснення авторських прав, розпорядження майновими правами, використання твору.

The article explores the mechanism for exercising personal non-property and property copyright over a part of a work. It provides a review of doctrinal approaches by domestic and foreign scholars regarding the correlation of the concepts of «exercise», «use» and «disposition» of copyright. The author proposes a definition of the term «mechanism for exercising copyright and legally protected interests». The paper also raises the issue of the ontological perception of a work not merely as a «thing» in the civil law sense but as one of the possible forms of reflecting dynamic intellectual creative activity. This activity is only momentarily objectified—on paper, canvas, or computer screen—while nothing prevents the author from continuing the creative intellectual process at any time and developing a work that was previously considered relatively complete. Considerable attention is paid to contractual regulation of rights to a part of a work. Specifically, the paper proposes introducing into legislation a mandatory condition for contracts aimed at exercising copyright on parts of works, namely: (a) specifying the particular work, its section or chapter, in creative connection with which the rights holder seeks to associate the part of the work; (b) providing a temporal reference to the part of the work; (c) where possible, offering a detailed description of the part of the work as a set of original distinguishing characteristics. It is substantiated that exercising rights to a part of a work covers not only the rights to perform actions related to the use and disposition of rights but also the entitlement to continue the process of intellectual creative development, adaptation, and determination of whether to bring the part of the work into the legal field and what general or specific legal status should be granted to such an object of copyright. Moreover, in the context of copyright relations, the category of «exercise» may manifest in the creation of a new work as a result of creative adaptation of the original part of a composition.

Key words: part of a work, mechanism for exercising copyright, disposition of property rights, use of a work.

Постановка проблеми. Безвідносно до різновиду, сфери чи способу використання твору, одними із найскладніших питань інституту авторського права завжди залишаються проблеми практико-прикладного поля. Зокрема вироблення належного механізму здійснення особистих немайнових та майнових прав на об'єкт інтелектуальної творчої діяльності. Вказана проблема притаманна і реалізації прав на частину твору, вирішення котрої, на нашу думку, лежить у розрізі вірного співвідношення діалектичних категорій «належне» та «фактичне», а також права об'єктивного та суб'єктивного. Адаже з огляду на те, що частини творів як об'єкти авторського права використовуються у надзвичайно широкому колі сфер комерційної діяльності, а їх нормативне регулювання є вкрай диспозитивним, залишаючи велику кількість питань на розсуд учасників правовідносин; утворюється певна «прогалина» між загально-нормативними особливостями і законодавчими реалізаціями прав на частину твору та практичним рівнем. Так, зокрема вітчизняні науковці для позначення системи взаємопов'язаних елементів, які впливають на реалізацію авторських прав, а також безпосередньо перебігу такої реалізації, зазвичай застосовують поняття «механізм використання», «механізм розпорядження» або «механізм здійснення» авторських прав. Водночас, надаючи дефіні-

цію таким категоріям та здійснюючи їх співвідношення, вчені доходять іноді контрверсійних висновків щодо змістовного наповнення та розмежування цих термінів.

Саме тому, ґрунтовного дослідження потребує зміст категорії «здійснення авторських прав на частину твору», її обсяг та співвідношення із суміжними поняттями, особливо у контексті практичної прийнятності сформованого у науковому колі підходу до розуміння частини твору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання здійснення прав на об'єкти цивільних, зокрема і авторських, прав розглядали у своїй праці І. А. Безклубий, Є. В. Вавіліна, Д. В. Горбась, О. П. Міщенко, М. Ю. Потоцький, О. І. Харитонова, Б. С. Щербина, І. С. Якубівський. Не зважаючи на це, ґрунтовне, змістове дослідження механізму здійснення авторських прав на частину твору вітчизняними вченими майже не здійснювалось.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає М. Ю. Потоцький, здійснення суб'єктивного права інтелектуальної власності – це дії особи, спрямовані на матеріалізацію належних їй прав на об'єкти права інтелектуальної власності [1, с. 9]. Більш конкретизоване визначення надали І. А. Безклубий та О. П. Міщенко в результаті тлумачення положення ст. 12 Цивільного кодексу України,

та зазначили, що здійснення права є добровільним актом волевиявлення уповноваженого суб'єкта. Під здійсненням суб'єктивного цивільного права фізичної особи вчені розуміють дії або комплекс дій з використання можливостей, закладених у суб'єктивному цивільному праві, що вказують, за допомогою яких засобів, у якому порядку і відносно яких матеріальних чи нематеріальних об'єктів здійснюється це право [2, с. 216]. Д. В. Горбась дефініює здійснення як добровільне вчинення уповноваженою особою відповідних дій, спрямованих на використання можливостей, закладених у суб'єктивному праві, для задоволення потреб та інтересів носія цього права [3, с. 4; 4, с. 186]. Водночас, наприклад, Б. С. Щербина у межах порівняльно-правового дослідження авторського законодавства України та ЄС застосовує категорії «здійснення» та «використання» майже як синонімічні [5, с. 89]. На думку І. Є. Якубівського, здійснення майнових прав інтелектуальної власності слід визначати як вчинення правоволодільцем (правоволодільцями) або уповноваженою особою на свій розсуд дій щодо використання об'єкта права інтелектуальної власності та/або розпоряджання майновими правами на нього для задоволення майнових інтересів правоволодільця (правоволодільців) [4, с. 191].

Таким чином, більшість вчених розглядає здійснення авторських прав як спектр правових можливостей, котрий або тотожний комплексу дій із використання твору, або є ширшим за останній. При цьому, вбачається, що категорія «здійснення» є ширшою за категорію «використання» виключно у зв'язку із тим, що перша охоплює можливість розпоряджатись майновими правами на об'єкт авторського права, тобто не лише використовувати, а і надавати права на використання твору іншим суб'єктам правовідносин.

Однак, вимушені констатувати, що значна кількість викладених вище наукових підходів, ґрунтуючись на результатах вивчення загального правореалізаційного механізму цивільних прав або їх окремих підгалузей та інститутів, в достатній мірі не враховують специфіку правомочностей саме авторських правовідносин, що призводить до надзвичайного звуження не лише ширшої категорії «здійснення», але і категорії «використання»; крім того, під час проведення таких співвідношень надмірна увага приділяється кількісним властивостям категорій, а не якісним.

Адже як слушно зазначала О. І. Харитонова, особливості регулятивних цивільних правовідносин інтелектуальної власності зумовлені тим, що вони є результатом використання комбінованого способу юридичного впливу на учасників відповідних відносин: імперативне визначення підстав виникнення прав інтелектуальної власності та порядку оформлення у необхідних випадках таких прав і диспозитивне визначення можливостей автора щодо використання твору [6, с. 114]. Враховуючи зазначене, а також закладений у ст. 12 ЦК України [7] зміст принципу диспозитивності, інтерес і воля суб'єкта авторських прав проявляється не лише у власне правомочностях щодо твору, але, загалом, здатності автора визначати обсяг можливостей з використання об'єкту авторських прав, обмежений лише деякими законодавчими приписами та можливою наявністю прав і законних інтересів інших осіб на такий об'єкт. Прикладами таких обмежень можуть слугувати перехід з плином 70 років майнових прав на твір у суспільне надбання [8] або здатність інших осіб використовувати твір або його частину, у випадку якщо останній є єдиним існуючим способом виразити ідею автора (див. рішення у справі *Joshua Ets-Hokin v. Skyu Spirits Inc.*) [9]. Відповідно, категорія «здійснення» якраз і є найбільш широкою формою відображення інтересу і волі суб'єкта щодо прав і охоронюваних законом інтересів на твір або його частини, а тому охоплює здатність повністю визначати долю об'єкта авторських прав та вчиняти у межах правового поля будь-які дії щодо твору та матеріальних

носіїв, в яких відображені твори, або утримуватись від таких дій.

Отже, на противагу висвітленим вище позиціям авторів, в контексті дослідження частини твору категорію «здійснення» слід розуміти, по-перше, не лише як дію або комплекс дій із використання об'єкту авторського права та/або правомочностей з передачі усього обсягу прав на твір/частину іншим суб'єктам, а набагато ширше – здатність, загалом, вирішувати подальшу долю своєї інтелектуальної творчої діяльності або в деяких випадках результатів інтелектуальної творчості інших осіб. При цьому, зауважимо, що у межах правового поля суб'єкт авторських прав здатен визначати подальшу долю не лише **результатів** творчої роботи, але і власне інтелектуальної творчої діяльності, оскільки композиція далеко не завжди є кінцевим продуктом роботи автора. На нашу думку, твір потенційно має статус незавершеного або проміжного результату діяльності автора, адже останній здатен у будь-який час після завершення роботи над композицією здійснити її творчу переробку, доповнити або скоротити її; або з самого початку відобразити одну ідею, тему, сюжет одночасно у декількох творах зовсім різних типів та жанрів.

Відповідно, твір має дуальну природу, тому що з одного боку, він безперечно є результатом інтелектуальної творчої діяльності автора, тобто певним формально вираженим і відносно окресленим фрагментом інтелектуальної творчості автора. Однак, з іншого боку, було б некоректно відобразити композицію як кінцевий, остаточний, абсолютно завершений, результат роботи людини, оскільки, на нашу думку, він є однією із багатьох можливих форм відображення динамічної інтелектуальної творчої діяльності, котра одномоментно, у знятому вигляді, об'єктивізована на папері, полотні чи екрані комп'ютера, однак ніщо не заважає автору у будь-який час продовжити рух мисленнєвої роботи у формі інтелектуальної творчості і, як наслідок, розвинути твір, котрий до того часу вважався відносно завершеним. Підтвердженням цієї позиції є зокрема і те, що авторське законодавство більшості країн світу гарантує збереження тісного зв'язку між автором та твором (зокрема у вигляді особистих немайнових прав) навіть у разі передачі усіх майнових прав на композицію третім особам.

Таким чином, твір на відміну від об'єктивної форми, в якій він виражений, не є типовою річчю у цивільно-правовому розумінні, адже сутнісно твір не є предметом матеріального світу [10], і він, аналогічно як і обсяг прав на нього в повному обсязі, з об'єктивних причин не може бути переданий іншим особам. Надання твору статусу речі та типового об'єкту цивільних правовідносин є правовою фікцією, котра використовується суб'єктами господарювання для спрощення договірної діяльності. Однак, зазначена обставина не повинна впливати на загальний обсяг прав та обов'язків, об'єктом яких є композиція.

При цьому, вказана закономірність властива частині твору як об'єкту авторських прав навіть у більшій мірі ніж безпосередньо композиції. Адже щодо елементів твору суб'єкти авторських прав мають здатність визначати юридичну та фактичну долю не лише на докомпозиційному рівні, але і посткомпозиційному. Наприклад, суб'єкт авторства може на власний розсуд вирішувати, чи виокремлювати у межах твору окремі самостійні частини, чи доводити правовий статус їх охороноздатності, від чого, як наслідок, і залежить спектр правомочностей, які потенційно можливо вчиняти щодо таких частин, та обсяг обов'язків і гарантій, котрих потрібно дотримуватись іншим особам під час використання таких частин (ставиться як до самостійного об'єкту авторського права чи як до рядового неоригінального елементу твору).

Таким чином, здійснення прав на частину твору охоплює не лише права на комплекс дій із використання та розпорядження правами, але також і правомочності

на продовження процесу їх інтелектуального творчого доопрацювання, переробки, вирішення питань, чи вводити частину твору у межі правового поля, та який не лише специфічний, але і загальний, і спеціальний правові статуси надавати такому об'єкту авторських прав. До того ж, в контексті авторських правовідносин категорія «здійснення» може мати прояв у створенні нового твору в результаті творчої переробки оригінальної частини композиції. При цьому, під створенням нового твору варто розуміти не лише змістовно нову композицію (наприклад, роман Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» створений шляхом розкриття другорядного персонажа роману «Пригоди Тома Соера»), але і формально – в результаті творчої переробки способу зображення частини твору та/або типу твору (зокрема творче перероблення сюжету і персонажів літературного твору в аудіовізуальну композицію вважається створенням нового твору).

Як наслідок, і здатність частини твору бути зміненою автором, змістовно доопрацьованою, скороченою або розширеною, навіть після відносного завершення роботи над матеріальним втіленням такої частини, повинна відображатись у законодавстві та договірному праві. Адже науковці та правознавці під час окреслення спектру авторських прав, визначення меж їх реалізації, вдаються до надмірного об'єкто-орієнтування. Тобто встановлюють обсяг прав автора залежно від юридично значимих особливостей твору (типу, жанру, форми вираження створеної композиції), а не інтелектуального творчого потенціалу автора. Зокрема П. П. Черевко характеризує особисті немайнові права автора як права, які захищають зв'язок особистості автора з його твором. Серед таких прав вчений називає і в подальшому досліджує лише право авторства, право на авторське ім'я, право недоторканості твору [11, с. 128]. Водночас, нормами Конституції України і Цивільного кодексу України встановлення першочерговість гарантування саме «свободи літературної, художньої, наукової і технічної творчості» і лише другорядно – право на результати такої діяльності, їх захист та використання (див., наприклад, ч. ч. 1-2 ст. 54 Основного Закону) [12]. Тобто законодавством гарантується саме природна здатність кожної людини займатись інтелектуальною творчістю, виражати її в певних формах, способах і засобах; і гарантування подібного права не повинно обмежуватись лише зв'язком із твором чи винаходом, більш того, навіть наявністю будь-яких результатів інтелектуальної творчої роботи.

Практико-прикладна цінність дослідження немайнових та майнових прав автора не на твір, як статичну категорію, а на фрагмент інтелектуальної творчої роботи автора, як динамічну категорію, дозволяє зовсім з іншого боку дослідити зміст і обсяг усіх можливих правомочностей автора. Наприклад, традиційне виключне право автора на використання твору та право на дозвіл або заборону використання твору іншими особами набувають дещо іншого змістовного наповнення. Адже автор не може передати свою інтелектуальну творчість іншій фізичній або юридичній особі, або взяти на себе зобов'язання перед ліцензіатом більше не розвивати, доповнювати/змінювати зміст твору або частини твору, змінювати посткомпозиційне значення останньої, тому що таке зобов'язання прямо порушуватиме свободу інтелектуальної творчої діяльності автора. Творець може лише надати виключне право на використання твору/частини твору як відносно завершеного, формально вираженого та охороноздатного фрагменту своєї творчої роботи, ніби одночасно винятого з процесу мислення автора, об'єктивізованого та чітко окресленого юридично значимими умовами, такими як певний проміжок часу (наприклад, станом на дату укладення договору), чітка прив'язка частини до твору (наприклад, право на використання образу персонажа Гендальф, описаного в есе Дж. Р. Р. Толкіна «Неза-

вершені оповіді Нуменору і Середзем'я», проте без поширення такого права на використання образу персонажа Гендальф у романі «Володар перстнів»), сукупність ознак, які надають частині твору розрізняльної здатності.

Таке розуміння твору та/або його частини у межах правового поля не лише у повній мірі гарантує право автора на свободу творчої діяльності, але захищає суб'єктів господарювання від можливого спалювання, негативної для асоціювання із продуктом чи послугою зміною змісту частини твору, права на яку набула фізична або юридична особа на підставі авторського договору. Згадаємо зокрема судову справу № 369/9557/15-ц про неправомірне використання сценічного образу шляхом його зображення на етикетці «Веркін квас похмільний» [13]. У цій справі позивач зміг захистити порушене відповідачем право, однак уявімо протилежну ситуацію, за якої суб'єкт господарювання правомірно використовував образ у виробництві пляшок квасу на підставі ліцензійного договору. На протипагу цьому, автор сценічного образу вирішив би змінити позиціонування частини твору на таке, що б негативно впливало на репутацію продукції підприємця-правоволодільця (наприклад, автор створив би композицію, в якій персонаж висвітлювався у вульгарній манері). Жодне право суб'єкта господарювання ніби не порушено, адже автор є вільним у виборі напрямку творчості, навіть у разі передачі майнових прав на об'єкт іншим особам, однак немайнава шкода товару/послугі, із яким асоціюється частина твору, була завдана і, відповідно, відбулось порушення законних інтересів правонабувача.

У подібних випадках завдання автором або виконавцем (у разі якщо твір/частина є об'єктом суміжних прав) своїми діями немайнової шкоди твору, суб'єкт господарювання має право лише розірвати договір про розпорядження майновими правами на твір та припинити використання такого твору як комерційного найменування, торговельної марки тощо. Однак, відшкодувати будь-які збитки, пов'язані із зміною автором/виконавцем змісту твору, застосувати юридичні, а не фактичні, способи захисту порушеного інтересу, правонабувач не здатен. Згадаємо зокрема непоодинокі кейси американських кіностудій, котрі вилучали з сюжету кінофільму персонажів або акторів, що грали таких персонажів, одразу після того як актори потрапляли у негативне інфополе, що пливало і на репутацію всього твору відповідно (див., наприклад, кейс актора Джоні Демпа та кіностудії «Warner Bros») [14].

З огляду на зазначене, пропонуємо закріпити в законодавстві як обов'язкову умову для укладення договорів, спрямованих на здійснення авторських прав на частини творів, необхідність не лише формального найменування частини твору, котра є об'єктом правочину, але і зазначення відомостей щодо темпоральної і матеріальної фіксації її змістовного наповнення відносно динамічної, нічим необмеженої, інтелектуальної творчої діяльності автора. Тобто, як вже зазначалось вище, у таких договорах в обов'язковому порядку повинні вказуватись: а) конкретний твір, його розділ чи глава, у творчому зв'язку із яким правонабувач бажає асоціювати частину твору, наприклад, із персонажем; б) темпоральна прив'язка, тобто фіксування змістовних властивостей, асоціативно-відображальне розуміння, частини твору конкретно в якому проміжку часу: станом на дату укладення договору, на день опублікування твору, його змістовної частини тощо; в) за можливості детальний опис частини твору як сукупності оригінальних, вирізняльних характеристик (зокрема вказане прийнятне щодо персонажу або образу твору).

З цією метою пропонуємо доповнити абз. 2 ч. 2 ст. 48 Закону України «Про авторське прав та суміжні права» таким приписом: «Якщо об'єктом договору щодо розпорядження майновими правами на об'єкт авторського права або об'єкт суміжних прав є частина твору, у договорі додатково зазначаються відомості, що дозволяють

ідентифікувати твір (твори), у змістовному зв'язку із яким перебуває частина, а також її детальний опис». Вказане нормативне доповнення разом із відповідною конкретизацією таких умов у межах договірного права дозволить не лише гарантувати свободу творчої діяльності автора, але й забезпечити правонабувача від можливих змін змістовного наповнення частин творів із часом.

Повертаючись до вивчення сутності терміну «здійснення прав», важливо додатково відзначити, що вказана категорія поширюється також на діяння, котрі мають прояв не лише у діях щодо твору, але також і у бездіяльності. Зокрема у випадках, коли автор утримується від дій щодо виокремлення самостійних частин та надання їм окремого правового становища.

По-третє, було б некоректним обмежувати поняття «здійснення авторських прав» виключно суб'єктивними правами, особливо враховуючи, що безпосередньо в положеннях Конституції України закріплено право на захист не лише авторських прав, але і моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності (стаття 54 Основного Закону) [12]. Таким чином, правореалізаційний механізм щодо частин творів, не зважаючи на певну тавтологічність поняття, крім авторських прав, поширюється також і на законні інтереси як ті, що мають логічно-смісловий зв'язок із такими суб'єктивними правами, так і ті, що не опосередковані останніми і такого зв'язку не мають [15, с. 31]. До прикладу, формою здійснення законних інтересів на частину твору є участь автора композиції у судовому процесі як третьої сторони із вимогами про дотримання права на ім'я у спорі між суб'єктами господарювання (ліцензіатом та ліцензіаром) щодо неправомірного використання персонажу твору.

Важливим також є те, що об'єктом здійснення, так само як і об'єктом прав на використання, є не лише безпосередньо твір, але і матеріальний носій твору. Як зазначив у дисертаційному дослідженні І.Є. Якубівський, всі дії з використання твору можуть бути поділені на дві групи: 1) дії щодо самого твору; 2) дії щодо матеріального об'єкта (носія), в якому втілено твір. Використання твору у першому випадку можна вважати прямим (дії вчиняються безпосередньо щодо твору), у другому – опосередкованим (дії вчиняються щодо матеріального носія, в якому втілено твір) [4, с. 207; 16, с. 67]. Така позиція є справедливою і щодо здійснення прав і законних інтересів на частину твору, адже, враховуючи, що остання є формою відображення мисленнєво-духовного послання автора, а згідно судової практики у більшості випадків неправомірне використання частини твору є прямим порушенням прав правоволодільца твору [13], повний спектр авторських прав поширюється не лише на твір, але і опосередковано – на матеріальні носії, в яких цей твір виражено, як окремо, так і у структурі складного чи складеного твору, наприклад, збірника.

У свою чергу, поняття використання твору/частини твору було б некоректно дефініювати лише як один з рядових елементів категорії здійснення прав на твір. На наше переконання, моделюючи співвідношення зазначених понять через «кола Ейлера», категорії «використання» та «здійснення» співвідносяться як рівнозначні та такі,

що лише частково перетинаються. Адже відповідно до загального для усіх інститутів цивільного права розуміння, поняття «користування» полягає не лише у використанні споживчих властивостей речі за допомогою дій юридичних, але і фактичних [10]. Відповідно, дії із використання частини твору значно виходять не лише за межі поняття «здійснення прав», але і, загалом, правового поля. Невипадково Цивільний кодекс України і Закон України «Про авторське право та суміжні права» у своїх положеннях послуговуються конструкцією «використання твору», а не «використання прав на твір» [8]. На протигагу цьому, авторське законодавство застосовує саме поняття «здійснення авторських прав». Таким чином, лише у межах правових відносин поняття «права, пов'язані із використанням твору» є однією, і на практико-прикладному рівні основною, з форм відображення категорії «здійснення авторських прав».

Однак, враховуючи мету і завдання наукового дослідження, необхідність всебічного вивчення елементів системи реалізації авторських прав на частину твору, видається доцільним проаналізувати саме механізм здійснення авторських прав і законних інтересів на частину твору у його розширювальному значенні. З огляду на зазначене, ми можемо визначити досліджувану категорію як систему взаємопов'язаних і взаємообумовлених, динамічних умов, способів і засобів, які забезпечують реалізацію інтересу і волі суб'єктів авторських правовідносин у вигляді діянь (дій або бездіяльності) щодо вирішення юридичної долі частини твору, зокрема визначення її загального, спеціального та специфічного статусу, ролі у відображенні процесі та результатів інтелектуальної творчої діяльності; а також матеріальних носіїв, в яких частина твору втілюється.

Висновки. В результаті комплексного дослідження доктринальних позицій щодо обсягу здійснення особистих немайнових та майнових авторських прав, надано авторське визначення поняттю «здійснення авторських прав на частину твору» – система взаємопов'язаних і взаємообумовлених, динамічних умов, способів і засобів, які забезпечують реалізацію інтересу і волі суб'єктів авторських правовідносин у вигляді діянь (дій або бездіяльності) щодо вирішення юридичної долі частини твору, зокрема визначення її загального, спеціального та специфічного статусу, ролі у відображенні процесі та результатів інтелектуальної творчої діяльності; а також матеріальних носіїв, в яких частина твору втілюється.

Внаслідок адаптації вказаних теоретичних висновків до проблем практико-прикладного рівня запропоновано закріпити в законодавстві як обов'язкову умову для укладення договорів, спрямованих на здійснення авторських прав на частини творів, зазначення: а) конкретного твору, його розділу чи глави, у творчому зв'язку із яким правонабувач бажає асоціювати частину твору, наприклад, із персонажем; б) темпоральну прив'язку, тобто фіксування змістовних властивостей, асоціативно-відображальне розуміння, частини твору конкретно в якому проміжку часу: станом на дату укладення договору, на день опублікування твору, його змістовної частини тощо; в) за можливості детальний опис частини твору як сукупності оригінальних, вирізняльних характеристик.

ЛІТЕРАТУРА

1. Потоцький М.Ю. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2009. 20 с.
2. Безклубий І.А., Міщенко О.П. Поняття та зміст способів здійснення авторських прав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. Вип. 20. Том 1. 2012 (С. 216-219).
3. Горбась Д. В. Здійснення суб'єктивних цивільних прав фізичних осіб: поняття, способи, межі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 20 с.
4. Якубівський І.Є. Проблеми набуття, здійснення та захисту майнових прав інтелектуальної власності в Україні: дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03. 2019. 520 с. URL: <https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/dysertatsiia.pdf>
5. Щербина Б.С. Здійснення авторських прав в Україні та ЄС. *Право і суспільство*. Цивілістика. 2018. Вип. 2. С. 88-94. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/2_2018/part_1/17.pdf

6. Харитонова О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади): монографія. Одеса: Фенікс, 2011. 346 с.
7. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
8. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
9. Joshua Ets-Hokin v. Skyu Spirits Inc. Справа № 00-16924. Апеляційний суд дев'ятого округу США. 2003. URL: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/323/763/575854/>
10. Харитонов Є. О. Цивільне право України: підручник / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова, О. В. Старцев. 3-тє вид., перероб. і доп. К. Істина. 2011. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/479-tsvivne-pravo-ukrani-haritonov-o.html>
11. Черевко П.П. Загальні особисті немайнові права автора в механізмі правової охорони твору. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. Розділ III. Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. 2022. С.126-131. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.23>
12. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата)
13. Постанова Верховного Суду від 08.05.2018 р. № 369/9557/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74120728>
14. Галайда О. Джонні Депп програв суд Ембер Херд, і Warner Bros за це вигнали його з ролі Гріндевальда у франшизі Гаррі Поттер. Фанати обурені подвійними стандартами кіностудії. URL: <https://glavred.net/stars/fanaty-warner-bros-trebuyut-vygnat-ember-herd-s-rolimery-10219979.html>
15. Хамходера О., Піть І. Суб'єктивний публічний інтерес: теорія та прикладні перспективи. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». № 1 (35). 2021. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/97625fa5-1239-47be-ae59-0c67434bea16/content>
16. Якубівський І. Є. Використання твору в авторському праві. Право та інновації. 2015. № 4. С. 65–71.